

Meerouderschap, meerpersoonsgezag, meer of minder problemen?

Verslag van de bijeenkomst over nieuwe vormen van ouderschap, de aanbevelingen van de Staatscommissie Herijking ouderschap en de plannen van het Kabinet.

10 oktober 2019

Junilokaal, Den Haag

Inleiding

Middagvoorzitter Lies Punselie (Hoogleraar Familierecht, in het bijzonder Jeugdrecht Universiteit Leiden) opent de bijeenkomst en verwelkomt alle aanwezigen. Deze middag staat in het teken van het meerouderschap en meerpersoonsgezag en de daaraan verbonden vraag of dit een gewenste ontwikkeling is. In december 2016 publiceerde de Staatscommissie Herijking ouderschap (de Staatscommissie) het rapport '[Kind en Ouder in de 21ste eeuw](#)' met aanbevelingen om de wetgeving betreffende het ouderschap en het gezag aan te passen. De aanbevelingen betreffen drie terreinen, waarvan de eerste twee op de bijeenkomst centraal staan:

1. (Juridisch) meerouderschap;
2. Meerpersoonsgezag; en
3. Draagmoederschap.

Afgelopen zomer (juli 2019) reageerden de ministers Dekker en van Engelshoven inhoudelijk op de aanbevelingen in een [brief aan de Tweede Kamer](#).

Punselie geeft het woord aan de eerste spreker: Wilma Eusman. Eusman is advocaat te Amsterdam en was lid van de Staatscommissie. Gedurende haar loopbaan heeft zij zich gespecialiseerd op het (rechts)gebied van (het krijgen van) kinderen in "niet-traditionele gezinnen". Eusman verzorgde de inleiding van deze middag en ging daarbij, onder meer, in op de aanbevelingen van de Staatscommissie en de besluiten die het Kabinet recentelijk nam. Na de pauze nam ze deel aan het panel. De overige panelleden waren Liesbeth Groenhuijsen (pedagoge), Nicoline Grijmans (familierecht advocaat te Amsterdam en gespecialiseerd in 'roze ouderschap') en Ariane Hendriks (familierechtadvocaat te Amsterdam)

Wilma Eusman – Lid Staatscommissie 'Herijking ouderschap'

Een aantal jaren geleden besprak het parlement wijziging van wetgeving in verband met veranderende gezinssamenstellingen. Naar aanleiding van een motie in de Eerste Kamer heeft het kabinet een Staatscommissie ingesteld die zich bezig zou houden met de wenselijkheid van meerouderschap. De nadruk zou daarbij liggen op de volgende gezinssamenstellingen: een gezin met méér dan twee juridische ouders; een gezin waarin méér dan twee volwassenen met het gezag over een kind belast zijn; en het draagmoederschap. De samenstelling van de Staatscommissie was gevarieerd en bestond onder meer uit juristen met uiteenlopende specialisaties, medisch ethicus, psycholoog, pedagoog, gynaecoloog en een voorplantingsdeskundige.

Juridisch ouderschap versus gezag

Zowel in de presentatie als in het rapport van de Staatscommissie ligt de nadruk op het zogenaamde 'juridisch ouderschap'. Desalniettemin is het, alvorens in te gaan op het meerouderschap, van belang om de overeenkomsten en de verschillen tussen het juridisch ouderschap en het gezag in kaart te brengen. In beide gevallen is er sprake van een verplichting tot onderhoud en verzorging, de mogelijkheid om de achternaam van de ouder/gezaghebber te dragen en is er, in de geest van artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (Artikel 8 EVRM) sprake van *family life*. Belangrijke verschillen worden echter teruggevonden op het gebied van erfrecht en nationaliteit. Daarnaast is juridisch ouderschap levenslang terwijl gezag slecht voortduurt totdat het kind de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.

Gezinssamenstellingen

Voor een goed begrip van de behoefte waarin de Staatscommissie in het rapport wenste te voorzien is het van belang om enkele gezinssamenstellingen te bespreken die men in de huidige maatschappij kan tegenkomen. Zij komen hieronder summier aan bod:

Traditionele gezin

In traditionele gezinnen met een heteroseksueel stel dat ofwel gehuwd is ofwel een geregistreerd partnerschap is aangegaan geldt de regel dat de biologische moeder zowel het juridisch ouderschap als het gezag van rechtswege verkrijgt. De man zal, door het huwelijk of geregistreerd partnerschap, eveneens van rechtswege de juridische ouder van het kind worden ongeacht de vraag of deze man de genetische vader van het geboren kind is. De feiten liggen echter anders indien de ouders niet met elkaar getrouwd zijn of een geregistreerd partnerschap zijn aangegaan. In dergelijke situaties moet het vaderschap door erkenning worden vastgesteld dan wel als instemmend levensgezel of partneradoptie.

Stiefouder

Indien er een stiefouder in het spel is, heeft de laatstgenoemde geen juridische band met het kind. Dit geldt ook niet in situaties waarin de stiefouder fulltime de zorg voor het kind op zich neemt. Hier geldt immers dat de geboorteouders beiden nog steeds de juridische ouders van het kind zijn en blijven. De huidige wet voorziet niet in een mogelijkheid om meer dan twee juridische ouders te hebben en evenmin in een vorm van meerpersoonsgezag.

Anonieme zaaddonatie

Inmiddels is het huwelijk tussen twee vrouwen een veelvoorkomende situatie en niet meer uit de maatschappij weg te denken. Indien er binnen dit stel een kinderwens ontstaat kunnen zij die behoefte op verschillende manieren invullen. Anonieme zaaddonatie via de spermabank is één van die mogelijkheden. Indien dit pad wordt gevolgd geldt de wettelijke regel dat de geboortemoeder van rechtswege de juridische ouder van het kind is en eveneens van rechtswege met het gezag belast is. Haar partner kan van rechtswege juridisch ouder worden, mits ten tijde van de geboorte, een aangifte verklaring van de Stichting Donorgegevens wordt overlegd. In de praktijk luidt het advies om die verklaring voorafgaande aan de geboorte te overleggen. Andere mogelijkheden voor de niet-geboortemoeder zijn erkenning, gerechtelijke vaststelling ouderschap of instemmend levensgezel en partneradoptie. Indien de moeders getrouwd of geregistreerd partners zijn, dan is er van rechtswege gezag.

De hierboven geschetste situatie verandert indien de zaaddonor en/of eidonor anoniem is maar de spermabank niet als tussenpersoon fungeerde. Men denke hierbij aan anonieme zaaddonatie uit het buitenland. Wederom geniet de geboortemoeder zowel het juridisch ouderschap als het gezag over het kind van rechtswege. Voor haar partner liggen de feiten echter anders – zij kan niet van rechtswege automatisch juridisch ouder worden. Er dient erkenning, partneradoptie of gerechtelijke vaststelling plaats te hebben alvorens het ouderschap en het gezag juridisch vastligt.

Bekende zaaddonor

Er zijn situaties waarin de zaaddonor een bekende is van het stel met een kinderwens. In dit kader moet worden opgemerkt dat de betrokkenheid van de zaaddonor per situatie kan verschillen. In de ene casus is de zaaddonor nauw betrokken bij de opvoeding van het kind terwijl er ook casussen zijn waarbij die betrokkenheid zich beperkt tot een jaarlijks verjaardagskaartje. Vanuit een juridisch perspectief geldt wederom de regel dat de vrouwelijke partner van de geboortemoeder het kind kan erkennen. Daarnaast staan de wegen van partneradoptie, gerechtelijke vaststelling en gezag zonder juridische ouderschap bij rechtelijke vaststelling open. Zoals aangegeven zijn er echter situaties waarin ook de zaaddonor een belangrijke rol in de opvoeding van het kind wil spelen en eveneens gebruik wil maken van de optie om belast te zijn met het juridisch ouderschap en/of gezag. Indien deze wens wordt ingewilligd heeft dit de gevolgen voor de vrouwelijke partner van de geboortemoeder. Laatstgenoemde kan immers niet meer de juridisch ouder van het kind worden dan wel met het gezag over het kind worden belast.

Het knelpunt

In de hierboven laatstgenoemde situatie komt een belangrijk probleem aan het licht: niet alle betrokkenen die zich opwerpen als zijnde 'ouder' van het kind, verwerven de juridische erkenning van het ouderschap en het gezag die zij graag wensen. Andere situaties die een dergelijke problematiek aan de kaak stellen en derhalve complicaties met zich meebrengen zijn onder meer de volgende:

1. Een lesbisch stel en een homoseksueel stel besluiten gevierden een kind te nemen en op te voeden; of
2. Een wensmoeder krijgt een kind van een homoseksueel stel; zij voeden gedrieën het kind op.

In al deze variaties kunnen er, onder de huidige wetgeving, slechts twee betrokkenen met het juridisch ouderschap en het gezag worden belast en vallen de andere betrokkenen buiten de (juridische) boot. Zij kunnen derhalve geen juridische band met het kind opbouwen, wat een pijnlijke situatie kan opleveren. Dit is dan ook één van de knelpunten die door de Staatscommissie is geïnventariseerd. Deze juridische verschillen kunnen, zo concludeerde de Staatscommissie, óók voor kinderen verwarrend en onduidelijk zijn. Men kan in dit kader denken aan twee kinderen die opgroeien in een gezin met twee moeders waarbij twee verschillende mannen bij de conceptie betrokken zijn geweest en iedere moeder één kind kreeg. Kinderen vragen zich af waarom zij, juridisch gezien, niet dezelfde moeder hebben. Of zij komen voor het dilemma te staan waarom de ene moeder meer ingrijpende beslissingen kan nemen dan de ander (gelet op het feit dat slechts een moeder met het gezag belast is). De Staatscommissie trachtte het hoofd te bieden aan deze problematiek en publiceerde haar bevindingen in het rapport die hierna zal worden besproken.

Het rapport van de Staatscommissie

De Staatscommissie heeft de belangen van het kind centraal gesteld in de beantwoording van de vraagstukken en de aangedragen oplossingen. Daarbij is echter wel rekening gehouden met de belangen van andere betrokkenen. De keuze om kinderen te krijgen is als positief gekwalificeerd.

Kernpunten van goed ouderschap

Het rapport ziet toe op de rechten van kinderen zoals die zijn verankerd in onder meer het IVRK, Artikel 8 EVRM en het Nederlands Recht. De belangen van kinderen zijn uitgewerkt in zeven kernpunten van goed ouderschap:

1. Een onvoorwaardelijk persoonlijk commitment;
2. Continuïteit in de opvoedingsrelatie;
3. Verzorging en zorg voor lichamelijk welzijn;
4. Opvoeding tot zelfstandigheid en sociale en maatschappelijke participatie;
5. Het organiseren en monitoren van de opvoeding de drie opvoedmilieus, (gezin, school en publieke domein);
6. De vorming van de afstammingsidentiteit; en
7. Contact- en omgangsmogelijkheden met voor het kind belangrijke personen, onder wie de andere ouder.

Uitgangspunten in het rapport

Het rapport heeft als uitgangspunt dat alle kinderen het recht hebben op dezelfde bescherming van het familie- en gezinsleven ongeacht de situatie waarin zij opgroeien. Daarnaast achtte de Staatscommissie het van belang dat kinderen er baat bij hebben om op te groeien met ouders die bewust de verantwoordelijkheid nemen om hun kind te verzorgen en op te voeden. Tot slot nam de Staatscommissie de positie in dat kinderen er belang bij hebben dat reeds bij de geboorte vaststaat, dan wel zo snel mogelijk na de geboorte, wie hun juridisch ouder is en wie iets over hen te zeggen heeft. Voor de

commissie staat het intentioneel ouderschap gelijk aan het genetisch ouderschap - dat wil zeggen: de een is niet belangrijker dan de ander.

Uiteindelijk kwam de commissie in het rapport met 68 aanbevelingen. Een belangrijk rol wordt daarbij toegekend aan het recht van het kind op informatie over zijn/haar afstammingsidentiteit. Daarom pleit de commissie voor het in het leven roepen van een Register Ontstaansgeschiedenis (ROG) waaraan geen leeftijdsgrens verbonden is. Verder is de Staatscommissie de mening toegedaan dat alle kinderen recht hebben op dezelfde bescherming ongeacht de situatie waarin zij opgroeien. Aangezien de huidige wet niet voor alle gezinsvormen die men heden ten dage tegenkomt in die behoefte voorziet pleit de Staatscommissie voor de introductie van het meerouderschap en meerpersoonsgezag en het introduceren van een regeling voor draagmoederschap. De introductie hiervan dient echter wel met waarborgen te worden omkleed. Voorbeelden van die waarborgen zijn:

1. Er mogen maximaal vier juridische ouders zijn en maximaal twee huishoudens omdat dat voor een kind nog te behappen is;
2. Reeds voor de conceptie plaats heeft moeten de intentionele ouders goede afspraken met elkaar maken die op papier moeten worden gezet. Het zogeheten 'ouderschapsplan' dient onder meer op de volgende punten in te gaan: hoe gaan we het kind over diens ontstaansgeschiedenis vertellen; welke voornaam en achternaam krijgt het kind; hoe gaan de ouders om met eventuele conflicten; wat gaan de ouders doen als een stel uit elkaar gaat; hoe worden de financiële lasten verdeeld; en hoe kunnen de afspraken worden herzien.
3. Er heeft rechtelijke toetsing plaats van dit ouderschapsplan; en
4. Een belangrijke rol is weggelegd voor de bijzondere curator die aan de rechter advies uitbrengt over het meerouderschap, hij informeert de rechter over de vraag of de wensouders in staat lijken te zijn om de belangen van het kind voorop te stellen en toetst de zorgvuldigheid van het proces dat is doorlopen om tot de vastgelegde afspraken te komen.

[Gevolgen Meerouderschap en Meerpersoonsgezag](#)

Meerouderschap

Zoals reeds aangegeven gaat het meerouderschap over juridisch ouderschap. Daaraan zijn belangrijke (juridische) gevolgen, rechten en plichten verbonden. Men denke hierbij aan een gelijke erfrechtelijke positie; het verkrijgen van de achternaam van één van de ouders; toegankelijkheid van de geschillenregeling; een onderhoudsplicht voor alle ouders; en nationaliteitsgevolgen indien een van de ouders een buitenlandse nationaliteit heeft.

Heden ten dage zijn er al gezinnen die, in feite, een meeroudergezin vormen. De nieuwe regeling zal ook voor hen in een behoefte voorzien. Zij kunnen via eenvoudige adoptie ervoor zorgen dat ook zij in juridische zin een meeroudergezin gaan vormen. Eenvoudige adoptie houdt immers in dat de banden met de huidige juridische ouders in stand blijven en er derhalve geen juridische ouder bij komt. Deze juridische omvorming van de gezinssituatie kan echter enkel en alleen plaatshebben indien instemming van alle betrokkenen gegarandeerd is.

Meerpersoonsgezag

Het meerpersoonsgezag voorziet eveneens in behoeften voor zowel het kind als de ouders. Voor het kind is het duidelijk wie de zeggenschap over hem of haar heeft en is er een gelijkwaardige relatie met alle volwassenen die zich met de opvoeding van het kind bezighouden. Ook voor de ouders voorziet het in een behoefte en door een uitweg te bieden uit het zogeheten 'voorbank- achterbank-ouders dilemma'. Evenals meerouderschap is ook het meerpersoonsgezag na de geboorte mogelijk voor niet-genetische en momenteel nog niet-juridische ouders mits alle partijen ermee instemmen

en maximaal vier personen met het gezag belast zijn. De Staatscommissie denkt dat het meerpersoonsgezag niet tot meer conflicten zal leiden. De ouders zijn immers al pratende aan de conceptie van een kind begonnen. Daarbij kan juist de gelijkwaardige positie van de gezagsdragers ertoe bijdragen dat er een vroegtijdige oplossing van dreigende conflicten wordt gevonden omdat er geen sprake is van een machtsstrijd van één tegen één.

Kabinetstandpunt

Het Kabinet gaat niet volledig mee met de aanbevelingen die vanuit de Staatscommissie werden gedaan: er komt geen meerouderschap noch een meerpersoonsgezag voor meer dan twee personen. Wel wil het Kabinet gaan voorzien in een regeling omtrent het in het leven roepen van het deelgezag. Ten aanzien van de overige twee onderwerpen vreesde het Kabinet immers dat het meerouderschap juist tot meer conflicten zal gaan leiden nu de constructie bijdraagt aan een toenemende complexiteit en de daarmee samenhangende uitvoeringsconsequenties. Zo zal de huidige wetgeving op enkele belangrijke punten moeten worden herzien en daarmee gaan grote financiële kosten gepaard en kost het ook het nodige arbeidskapitaal.

Het introduceren van een regeling voor deelgezag zal met waarborgen moeten worden omkleed en voorziet in de behoefte van volwassenen (stiefouder, 'meerouder', pleegouder, familielid, etc.) die nauw bij de opvoeding van het kind betrokken zijn. Eén van de randvoorwaarden is dat naast de juridische ouders maximaal twee personen met het deelgezag mogen worden belast. Het deelgezag is duidelijk een minder vergaande constructie dan meeroudergezag: degene die met het deelgezag belast wordt mag wel meegaan naar belangrijke besprekingen zoals de dokter en school maar heeft niet de bevoegdheid om mee te beslissen, aldus het kabinetstandpunt.

Onder de huidige stand van zaken zal er voor de zomer van 2020 een wetsontwerp naar de Tweede Kamer gaan.

Plenaire discussie

Het EHRM en "social reality" – *Menesson v France*

Alvorens het panel startte werd nog summier ingegaan op de vraag of de Staatscommissie zich ook bezig heeft gehouden met uitspraken inzake artikel 8 van het EVRM, met name de jurisprudentie omtrent *family life* en de *social reality*. In dit kader wordt gewezen op een uitspraak die kort na de publicatie van het rapport door het EHRM werd gewezen: *Menesson tegen Frankrijk*. Deze zaak ging over het draagmoederschap waarbij de Franse vader een genetische band met de kinderen had, maar de Franse moeder niet (de eicellen waren in dit geval door een onbekende gedoneerd aan de Amerikaanse draagmoeder). In deze uitspraak verwachtte het Hof van Frankrijk dat niet laatstgenoemde een juridische band tussen het kind en de ouders moest garanderen. Het was echter onduidelijk of dat gold voor beide ouders of alleen voor de genetische vader. In een recente uitspraak (April, 2019) oordeelde het Hof daarover en kwam het tot de conclusie dat Frankrijk verplicht is om ook een juridische band te garanderen tussen de moeder en het kind, de wijze waarop dat dient te geschieden is aan de lidstaat. Deze uitspraak geeft duidelijk een ontwikkeling aan maar het Hof gaat niet zo ver dat het een lidstaat verplicht om een regeling te treffen waarbij er vier juridische ouders zijn. Dit hangt onder meer samen met het feit dat er over dit onderwerp niet eenduidige consensus is tussen de lidstaten.

Panel – Discussie

De visie van de panelleden

Nicoline Grijmans

Grijmans is familierechtadvocaat te Amsterdam waarbij het merendeel van haar praktijk gaat over lesbisch- en homoseksueel ouderschap. Als advocaat en mediator stelt zij, bij het opmaken van een ouderschapsregeling, de belangen van het te verwekken kind voorop. Zij kan zich volledig vinden in de voorstellen van de Staatscommissie en derhalve niet in het kabinetsstandpunt. Grijmans wijst er op dat de invulling van het voorgestelde deelgezag erg rudimentair is. Ze ziet er niets in.

Liesbeth Groenhuijsen

Groenhuijsen daarentegen staat, naar eigen zeggen, heel anders in de besproken materie en acht het in het leven roepen van juridisch meerouderschap en meerpersoonsgezag als onwenselijk aan te merken. Als pedagoog/psycholoog werkt(e) zij al jaren met twee aan het thema verwante onderwerpen, namelijk: 'adoptie' en 'echtscheidingen' waarover zij in de loop der jaren veel publiceerde. Zij wijst er op dat, op het moment dat een kind wordt geboren, voor zowel de moeders als de vaders het leven op z'n kop staat. Zij haalt een voorbeeld aan waarin inzichtelijk wordt dat het voor het mannelijk stel lastig is om zich te realiseren dat zij het kindje vlak na de geboorte niet mee kunnen nemen. Daarnaast is er de aanzienlijke kans dat een van de betrokken echtparen uit elkaar gaat en er stiefouders in het spel komen. In zo'n situatie dienen wij ons af te vragen hoeveel ouders een kind aan kan. Tot slot moet men zich realiseren dat de dynamiek van 'samen ouders zijn' tussen de twee echtparen, hoe zorgvuldig zij elkaar ook hebben uitgezocht, anders kan uitpakken dan dat beide partijen zich van tevoren hadden voorgesteld. Indien het misgaat, kan het belang van kinderen in gedrang komen. In dit kader stipt zij ook aan dat men het begrip 'belang van het kind' moet worden geoperationaliseerd: wat verstaan wij onder dit begrip? En is er in dit verband ook een hiërarchie in belangen?

Ariane Hendriks

Hendriks is familierechtadvocaat te Amsterdam en houdt zich in haar brede praktijk ook bezig met ouderschapszaken waarin het niet goed is gegaan. Zij staat daardoor vrij pragmatisch in de materie en is, in haar woorden, allergisch geworden voor de 'maakbaarheid' die om dit onderwerp heen hangt. In haar pleidooi maakt zij een duidelijk onderscheid tussen juridisch meerouderschap en meerpersoonsgezag. Daarbij geeft zij aan dat hoewel er voorafgaande aan de conceptie goede afspraken worden gemaakt de zaken in de praktijk vaak anders lopen dan men voor ogen had. Daarnaast kan ook het kind de situatie niet altijd aan – hoe gaat het kind om met de wirwar aan ouders.

In het belang van het kind acht zij het wel goed dat er meer ouders juridisch ouder kunnen zijn. Het is immers, onder meer, wenselijk dat het kind daarvan kan erven. Hendriks is echter kritischer en sceptischer tegenover de vraag of er wel meer volwassenen het gezag over het kind kunnen genieten (meerpersoonsgezag). Men moet realistisch zijn over de conflicten die kunnen voortvloeien uit het meerpersoonsgezag.

Wilma Eusman

Eusman erkent dat twee kapiteins op een schip al lastig is, laat staan vier. Een voorbeeld dat zij aanhaalt, illustreert echter dat zij toch blijft pleiten voor meerdere juridische ouders die het kind kunnen opvoeden en tevens met het gezag belast zijn. In de casus speelde er een verschrikkelijke echtscheiding tussen het vrouwelijk echtpaar. Nadien gaf de dochter aan dat zij het uitermate prettig vond dat zij in die periode bij haar vaders terecht kon – het was een veilige haven.

Stellingen

Stelling 1: "Een kind heeft er geen belang bij om een extra juridische ouder op zijn geboorteakte te krijgen als het om een persoon gaat die niet de biologische of genetische ouder is"

Hendriks haalt haar eerdere stellingname ten aanzien van meerouderschap aan dat zij het wenselijk vindt dat het voor het kind helder is wie diens ouders zijn. **Punselie** vraagt zich af of dit ook wenselijk is indien er geen contact meer is tussen de ouder die op de geboorteakte staat vermeld en het kind. Uit het publiek wordt opgemerkt dat het in de huidige praktijk niet anders is. Indien er tegenwoordig geen contact meer is tussen de ouder en het kind, blijft ook die ouder nog altijd op de geboorteakte staan.

Vanuit het publiek merkt **Marloes Bulthuis** op dat het alsnog van belang blijft, ongeacht de vraag of er nog contact is, om de extra juridische ouder op de geboorteakte te vermelden. Zij haalt hierbij onder andere het recht op informatie omtrent de afstamming van het kind aan. Het kind heeft er belang bij te weten van wie zij afstammen. Het gaat hierbij niet alleen om de genetische ouders maar ook om de ouders die bij de conceptie betrokken waren. Ten aanzien van laatstgenoemde is er immers geen DNA-test meer mogelijk en wordt het nog lastiger om te achterhalen wie er bij de conceptie betrokken waren. **Grijmans** vult hierop aan dat alle betrokkenen voorafgaand aan de optekening op de geboorteakte al vier à vijf stappen zijn gezet. Het kind wil immers weten hoe hij/zij is ontstaan en daarom geeft de Staatscommissie ook aan dat er een ROG moet komen.

Stelling 2: Is de huidige discussie een nieuwe discussie? Is het vergelijkbaar met de discussie die destijds in de jaren '80 werd gevoerd?

Punselie leidt de stelling in. In de jaren '80 was er de discussie of ex-partners die uit elkaar gaan, beiden bekleed moeten blijven met de ouderlijke macht óf dat er een toezienend voogd zou moeten zijn. In die discussie is er een systeem ontwikkeld waarbij beide ouders met het gezag bekleed blijven. Dit is ook de norm gebleven: '*gezamenlijk gezag moet!*'

Vanuit het publiek wordt opgemerkt dat er zeker een vergelijking is. De spreekster bevindt zichzelf in een situatie waarin zij zelf de 'meerouder' is. Zij ging mee naar de dokter en schoolarts zonder dat zij in formele zin iets te zeggen had. Voor het kind was het altijd heel natuurlijk dat zij de 'tweede moeder' was. Formeel had zij echter niets te zeggen en erkent zij dat zij daar nooit last van had gehad. Successierechtelijk moest zij dit wel laten registreren. **Eusman** gaat hier nader op in. Zij en haar vrouwelijke partner hebben samen een zoon die slechthorend is. Als partners gingen zij samen naar de specialistische arts in het ziekenhuis, zij zelf was bekleed met het gezag. Haar partners die er veel meer van wist en begreep werd door de KNO-arts weggezet als 'niet-gezaghebbende'.

Hendriks geeft aan dat zij in haar praktijk vaak de situatie tegenkomt dat de ouders het kind wel hebben erkend maar dat er geen gezag is. Erkenning van het kind leidt niet per definitie tot het verkrijgen van het gezag over het kind. Vaak wordt zij op die vraag glazig aangekeken. In de praktijk heeft dat voor die ouders nooit daadwerkelijk problemen opgeleverd. Zo lang het goed gaat is er niemand die er problemen mee heeft en kan ook die ouder het kind op een school laten inschrijven en mee naar de arts. Problemen komen pas voor wanneer het misgaat. **Groenhuysen** sluit zich hierbij aan.

Grijmans gaat hier nader op in en geeft aan dat zijn de wensouders in haar praktijk dit laat optekenen en doen alsof zij allen gezag hebben. Zij adviseert hen tevens om op zoek te gaan naar huisartsen, psychologen en scholen die hierin meegaan.

Stelling 3: "Twee kapiteins op één schip gaat niet, drie of vier gaat al helemaal niet"

Groenhuijsen geeft aan dat zij twee kapiteins prima vindt, maar drie of vier gaat te ver en wordt problematischer. **Hendriks** stelt, indien er sprake is van meerouderschap en 'meeroudergezinnen', het gezag moet liggen bij één ouder van elk huishouden. Dan moeten zij intern eerst gaan uitzoeken wat zij willen en daarna met het andere huishouden de knoop doorhakken.

Grijmans is de mening toegedaan dat er meer dan twee kapiteins op een schip aan het roer kunnen staan op de voorwaarde dat de ouders de stappen volgen die de Staatscommissie heeft voorgeschreven: de piketpalen van de opvoeding moeten voorafgaande aan de conceptie worden geslagen. **Bulthuis** sluit zich bij Grijmans aan. Zij ziet de mogelijkheid dat er meer ruimte ontstaat voor overleg. Ouders nemen een minder polariserende positie in en zien meer mogelijkheden om met elkaar in overleg te gaan. **Punselie** geeft aan dat dit vanuit de praktijk ook wel werd gezegd. **Hendriks** ziet in haar praktijk vaak dat de realiteit de betrokkenen inhaalt: het ouderschap is altijd anders dan verwacht en gaat anders dan men voorafgaand aan de conceptie voor ogen had. Alhoewel zij erkent dat Grijmans er in haar werk alles aan doet om de betrokkenen een spiegel voor te houden moet men niet de ogen sluiten voor enige realiteitszin en de grilligheid daarvan.

In het publiek wordt door een advocaat opgemerkt dat men verwantschap kan zien met het stiefouderschap. Stiefouders kunnen de ouders de munitie geven om net iets harder te roepen of het conflict verder op te stoken. Hier is er geen sprake van gezag, maar wel een situatie waarbij er meer kapiteins op een schip staan. Het voorbeeld toont in dit kader derhalve aan dat er meer polarisatie en conflict plaatsheeft.

Terugkomend op hetgeen eerder door Hendriks is opgemerkt, geeft **Punselie** aan dat het gezag alleen ter sprake komt indien het misgaat. In de praktijk wordt er immers zelden naar gevraagd en levert het in veel situaties geen problemen op. **Bulthuis** werpt de vraag op of men dan maar moet wachten tot het mis gaat. **Grijmans** gaat hier nader op in. Indien er geen gezag is, kunnen de gezaghebbers ingrijpende dingen gaan doen zoals verhuizen naar de andere kant van het land. **Punselie** oppert de mogelijkheid om in plaats van het gezag de afstamming nader aan te kleden en daaraan waarborgen te verbinden zoals de verplichting om de band met de andere ouder te bevorderen, of het niet kunnen verhuizen indien de ander daar niet mee instemt. **Grijmans** geeft aan dat het Kabinet dit deels tracht op te vangen met het instellen van een regeling omtrent deelgezag maar acht deze onvoldoende bevredigend.

Afsluiting

Punselie sluit de bijeenkomst af met de volgende woorden "Meeroudergezinnen zijn er en er zal de komende jaren nog veel over gesproken worden. Indien deze discussie hetzelfde lot is beschoren als de discussie in de jaren '80 dan zal het er uiteindelijk wel komen. Zal daarentegen blijken dat er toch andere problemen spelen die niet vergelijkbaar zijn, dan is de toekomst nog in het ongewisse."

Literatuur

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33836-45.html>

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016/12/07/rapport-van-de-staatscommissie-herijking-ouderschap-kind-en-ouders-in-de-21ste-eeuw>

Colofon

Verslag: Marloes Bulthuis
Eindredactie: Leontine Bijleveld

Uitgave van: Vereniging voor Vrouw en Recht Clara Wichmann (VVR)

© Vereniging voor Vrouw en Recht, Leiden, februari 2020
Met bronvermelding mag de tekst worden overgenomen

ISBN: 978-90-79931-10-1
NUR: 745

Vereniging voor Vrouw en Recht Clara Wichmann
Postbus 778
2300 AT Leiden
www.vrouwenrecht.nl
info@vrouwenrecht.nl